Kako lahko prispevamo k uspešni socialni vključenosti otroka in občutku pripadanja?

Katarina Kocbek
ISA institut

Projekt “Izzivi medkulturnega sobivanja”

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Zakaj je socialna vključenost tako pomembna?

Na socialno vključenost lahko gledamo kot na proces razvoja talentov, kompetenc in sposobnosti otroka s ciljem, da aktivno sodeluje v družbi, je vključen, sprejet in povezan v mreži družbenih odnosov, so prepoznani njegovi potenciali.

- Otroci v vrtcu že začnejo zaznavati razlike med ljudmi, oblikujejo se lahko stališča in predsodki.
- Odrasli smo najpomembnejša **referenčna točka in vzor** za otroka.
- Otroci, ki doživijo vključujoča okolja so bolj sprejemljivi in bolj občutljivi za potrebe drugih, vključenost lahko pomaga krepiti samopodobo in lastno identiteto.
- Izključenost lahko predstavlja tveganje za npr. slabše duševno zdravje, nizko samopodobo, šibkejši občutek pripadanja novi skupnosti, državi.

… in zakaj občutek pripadanja?

***Občutek pripadanja* = vpetost v socialne odnose. Gre za relacijski vidik socialne vključenosti.**

O občutku pripadanja govorimo, ko ***imajo otroci občutek, da so del skupine, čutijo pripadnost skupini, v skupini se počutijo dobro, so zadovoljni; imajo občutek, da je odraslim mar za otroke in jih obravnavajo pravično; imajo izkušnjo dobrega sodelovanja z odraslimi in drugimi otroki in se v skupini počutijo varno.***

- Pripadati in imeti podporne medosebne odnose spadata med temeljne človekove potrebe.
- Večji občutek pripadanja je povezan z višjo učno uspešnostjo otroka (uspešnostjo pri učenju) ter drugimi dejavniki, kot so samo-vrednotenje, zaupanje vase, telesno in duševno zdravje, zadovoljstvo z življenjem, višja motivacija.
- Posledice nezadovoljene potrebe po pripadanju so npr. socialna izoliranost, odtujenost, osamljenost, depresivnost in vrsta drugih stisk in težav, stanj.

Dejavniki, ki spodbujajo otrokov občutek pripadanja, so:

- zaznana podpora odraslih;
- pripadanje pozitivni/podporni skupini vrstnikov;
- motivacija, zavzetost za izobraževanje/delo v organizaciji;
- pozitivno okolje (fizično in psihosocialno, s povezanimi skupinami).

Za zadovoljevanje potrebe po pripadanju sta potrebna dva kriterija:

1. Posamezniki morajo imeti relativno pogoste, pozitivno zaznane (ali vsaj ne negativne) interakcije z vsaj nekaj drugimi ljudmi.
2. Te interakcije morajo potekati v kontekstu dolgoročne čustvene podpore in skrbi za dobro počutje drug drugega.

(Baumeister & Leary, 1995)

Če se otrok dobro počuti, še ne pomeni, da ima občutek, da pripada.

Rezultati evalvacije Predloga programa kažejo…

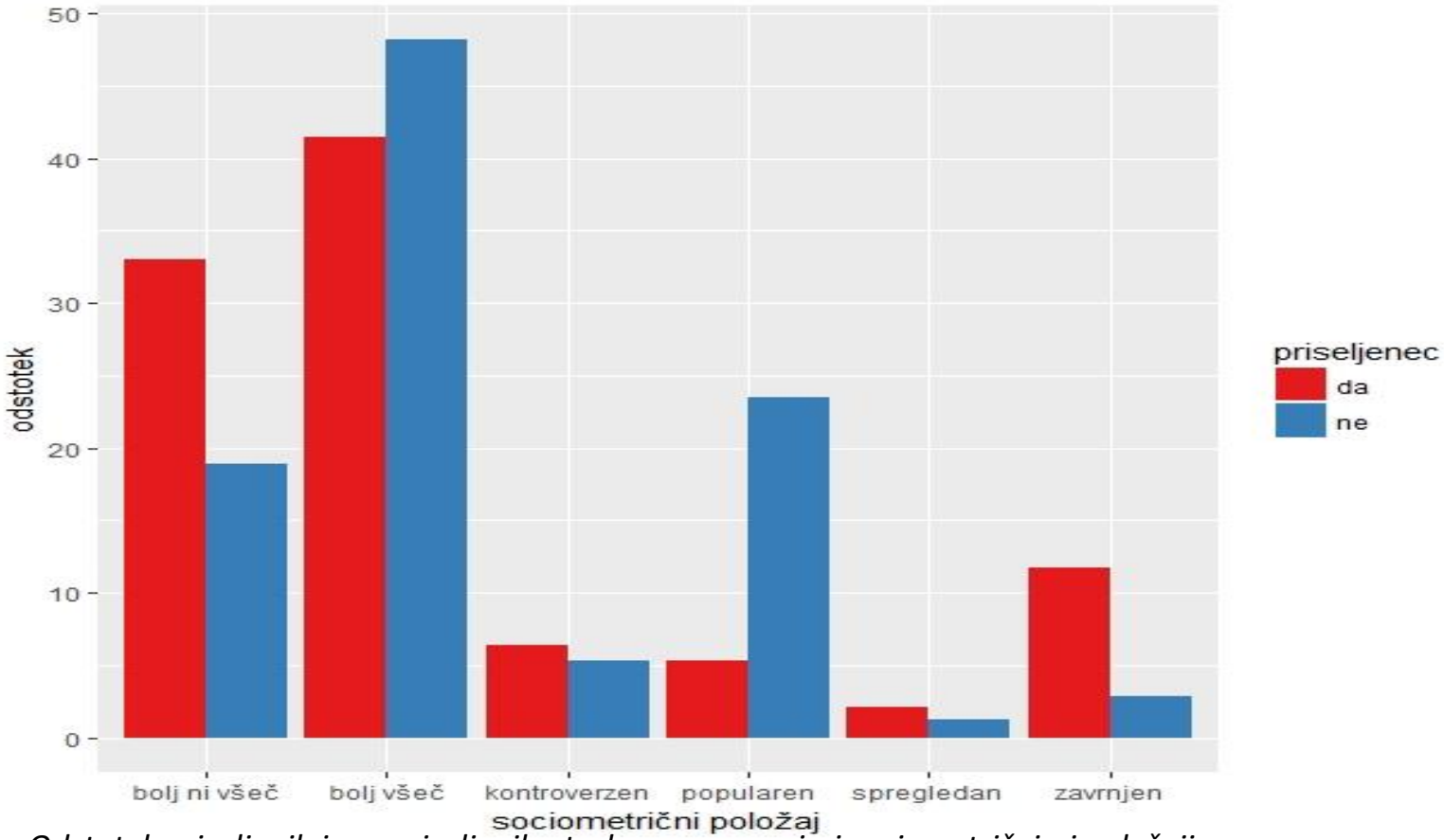

Odstotek priseljenih in nepriseljenih otrok s posameznimi sociometričnimi položaji.

V šolah, ki so bile vključene v evalvacijo Predloga programa se je izkazalo, da otroci priseljenci zasedajo manj ugodne sociometrične položaje v pomembno večji meri kot njihovi nepriseljeni vrstniki.

Prav tako so priseljeni otroci v primerjavi z nepriseljenimi otroki poročali o statistično značilno nižjem občutku pripadanja v razredu.

Razmigajmo in viharimo možgane

Skupina 4-5 udeležencev si izbere en plakat in poskuša v 20 minutah najti čim več odgovorov na vprašanja, ki so zapisana na njih.

Odgovore drugih si lahko ogledate med odmori ali kasneje v e-verziji.

Več glav več ve!

Vprašanja za razmišljanje

1. Na kakšen način v vrtcu **na novo sprejmete otroka priseljenca in njegovo družino?** Kako mu/jim pomagate v procesu socialnega vključevanja in za razvoj/krepitev občutka pripadanja? Kako bi jim še lahko pomagali, jih vključili?
2. Katere so konkretne aktivnosti, metode …, s katerimi lahko v vrtcu bolj usmerjeno spodbujate socialno vključenost otrok in jim pomagate krepiti občutek pripadanja v skupini? Kako lahko prispevate k temu, da bodo imeli otroci v vrtcu izkušnjo oz. bodo zaznali **podporo odraslih**?
3. Katere so konkretne aktivnosti, metode …, s katerimi lahko v vrtcu bolj usmerjeno spodbujate socialno vključenost otrok in jim pomagate krepiti občutek pripadanja v skupini? Kako lahko prispevate k temu, da bodo **imeli otroci občutek/izkušnjo pripadanja pozitivni/podporni skupini vrstnikov**?
4. Katere so konkretne aktivnosti, s katerimi lahko v vrtcu bolj usmerjeno spodbujate socialno vključenost otrok in jim pomagate krepiti občutek pripadanja v skupini? Kako lahko zagotovite v vrtcu **pozitivno okolje (fizično in psihosocialno** / v prostoru vaše skupine, v skupnih prostorih) v vrtcu?

Vprašanja za razmišljanje

5. Pomislite na primer, ko vam je uspelo pomagati izključenemu ali slabše sprejetemu otroku, da se je povezal z otroki v skupini in je razvil/okrepil oblutek, da pripada, je del skupine? Kaj ste takrat naredili drugače, kaj menite, da je pripomoglo k temu?
6. Katere so konkretne aktivnosti, s katerimi lahko v vrtcu usmerjeno spodbujate socialno vključenost otrokove družine? Predstavite primere dobrih praks, ko ste v vrtcu pomagali pri socialni vključenosti tako otroka kot staršev oz. celotne družine.
7. S katerimi organizacijami, posamezniki v lokalni skupnosti in/ali širše se povezujete v vrtcu, da bi pomagali pri socialnem vključevanju in krepitvi občutka pripadanja priseljenskih družin? Predstavite primere dobrih praks, ko je bil vrtec „vezni člen“ socialnega vključevanja različnih družin?
8. Kateri dejavniki (osebnostne lastnosti, vrednote, prepričanja, znanja …) pri vas strokovnih delavkah/strokovnih delavcih pripomorejo k temu, da lahko uspešno prispevate k spodbujanju socialne vključenosti otrok in družin in k razvoju/krepitvi občutka pripadanja pri otroku? Kaj vam je lahko pri tem delu v pomoč? Kaj bi svetovali svojim kolegicam/kolegom? Lahko priporočite kakšno izobraževanje, vir informacij, podpore ...?

Hvala za vašo pozornost.

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezivne politike v obdobju 2014-2020.